

בלבבי

חידושים תשפ"ו

בבסיס שו"ת לאחר שיעורים שבועי

התפיסה החיצונית של - או זה או זה לעומת התפיסה הפנימית של - גם זה וגם זה

ישנה תפיסה יסודית ושורשית שצריך להבין ולתפוס - אדם שלא יכול לתפוס דבר אחד בשתי תפיסות, הוא אינו יכול להתקיים*, - וזה הקושי של בעלי קטנות המוחין שהשאלות שלהם כל הזמן הם - זה כך או כך... אבל התשובה היא - זה גם זה וגם זה.

וכמו שמגדירים תמיד, ההגדרה של ספק דקלוקול שזה עמלק, זה ספק של - או זה, או זה, אבל עמלק דתיקון מהו? - כשתופסים גם זה וגם זה.

וא"כ, עד שלא נמחה אצל האדם בנפש הכח של עמלק, א"כ הוא לא הגיע לגאולת הנפש וממילא בכל דבר הוא תופס - או זה, או זה, והרי שהוא מצומצם בתכלית הצמצום, כיון שאין דבר בכל הבריאה כולה שנתפס רק בתפיסה אחת. - זה הגדר של 'שבעים פנים לתורה' ועוד ועוד דוגמאות יסודיות ברורות.

וכפי שהודגש - זה תחילת הגדלות האמיתית של הנפש שהיא צריכה לתפוס בכל דבר שהוא גם זה וגם זה.

וכדוגמא, יש שואלים סתירה שבמקום אחד כתוב ברבותינו שבמלחמה האחרונה אדם יגבור על ישמעאל ובמקום אחר כתוב שישמעאל יגבור על אדם שלכאורה זה סתירה, ומנסים ליישב בכל מיני ישובים, אבל האמת היא שבכל דבר צריך לתפוס בתפיסת 'דבר והיפוכו'.

וכסדר חוזרים על היסודות הבהירים והיסודיים - כל עוד שהאדם לא תופס דבר והיפוכו, הרי שהוא לא עומד על הדבר בעצם, ורק כשהאדם מתחיל לתפוס דברים באופן של דבר והיפוכו, זה תחילת גאולת הנפש.

ודוגמא נוספת - יש שרואים סתירה בין מה שהאדם צריך להשלים את האני' שלו בעבודת ה' לבין מה שהוא מצפה למשיח שהם 'ימים אשר אין בהם חפץ', אבל אליבא דאמת, האדם צריך לתפוס את עצמו כ'אני' מחד, ומאידך לתפוס את עצמו כ'אין', - אם הוא יוצא מה'אני' שלו לגמרי ותופס את עצמו רק כ'אין', א"כ, הוא לא ירומם את הנפש שלו כלל, אבל אם כל מה שיש לו זה רק לדאוג להשלים את עצמו, א"כ, הוא חי רק את עצמו, וזה א"כ גם כן דוגמא שהאדם חייב לתפוס את שתי התפיסות, תפיסת רצוא ותפיסת שוב, - מדין השוב, האדם צריך להשלים את קומתו בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידי, ולהשלים כל חלקו בעבודה כמו שברור, אבל מדין הרצוא שבנפש, - הוא 'אין', הוא לא דואג לעצמו.

וחוזרים ומדגישים, כל השאלות שישנם, ברובם הם נובעים מקליטה של תפיסת עמלק, אלא שברוך ה' שהשאלות הם בתוך תחום הקדושה והתורה - אבל בבחינה אחת, זה בעומק מה שנקרא בלשון חז"ל 'רפידים' - שרפו ידיהם מן התורה" שזה מכח עמלק והיינו שתופס את האדם רפיון ידים כשהוא רואה סתירה ואינו יודע איך להבין את הדבר, וזה בעומק 'רפו ידיהם', כלומר, יש לו יד ימין שזה בחינת החסדים, ויש לו יד שמאל שזה בחינת הגבורות וכשזה מתגלה באופן של לימוד סוגיא, הוא רואה מהלך אחד, ומצד שני הוא רואה מהלך הפוך וזה נראה לו כסתירה, וזה גורם לו לרפיון בלימוד, ויתר על כן כשהוא רואה שורש של סתירות שזה גורם לו לרפיון בנפש, זה בעומק 'רפו ידיהם מן התורה'. - ומדוע? - כי שתופסים, או זה או זה, זה גורם לסתירה והסתירה מביאה רפיון, אבל כשאדם נכנס לתפיסה הפנימית שהיא היא בחינת **מחיית קליפת עמלק**, גדר של סתירה היינו שנגלה כאן פנים נוספים, וכפי שהוזכר רבות שזהו מדרגת 'עתיק' שגם הפנים שלו הוא פנים וגם האחור שלו הוא פנים.

וזה בעצם כל שורש השאלות, כל שורש הסתירות וכל שורש בלבולי העבודה, הכל בנוי מקטנות המוחין של - זו או זה, וזה מה שנאמר שם בפסוק (שמות טז, ז) "היש ה' בקרבנו אם אין", - ומה התשובה? שברצוא' יש גילוי של האין',

וב'שוב' זה גילוי של יש, - וכמו שידוע מהזוהר הקדוש, שהשאלה שהם שאלו לא היתה אם כפשוטו 'אין' אלא שאלתם היתה אם זה במדרגת 'אין' שזה מדרגת הכתר או במדרגת 'יש' שזה מדרגת החכמה, וזה א"כ הרצוא ושוב, הרצוא הוא בכתר והשוב הוא בחכמה.

וא"כ כלפי השאלה "היש ה' בקרבנו אם אין", - מה התשובה? - גם יש וגם אין, ועצם השאלה של 'היש ה' בקרבנו אם אין' היא בחינת ביאת עמלק ולכן נאמר בפסוק "היש ה' בקרבנו אם אין - ויבוא עמלק" (שם שם ח), והיינו שעמלק גופא הוא זה שיצר את השאלה כמו שברור לכל בר-דעת.

וא"כ, ההדגשה חוזרת ונשנית - אפשר להשתמש בתפיסה הזאת גם ביחס לעצות מעשיות פשוטות בנפש ואפשר להגיע עם זה עד עומק כל תכלית החכמה, אבל היסוד חייב להיות ברור - הכתר הוא שורש הכל, ואחריו יש את מדרגת חכמה, - כשמתחילים כל דבר בתפיסת חכמה, יש בדבר מהלך אחד, אבל כשמתחילים בכתר, זה מתחיל במהלך של דבר והיפוכו.

ומצד כך, מה שאומרים חז"ל 'אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה עמלק' היינו שהתפיסה הזו גורמת שכתרו של המלך לא מתגלה, כלומר, הכללות של דבר והיפוכו לא מתגלה.

ואם אדם ירגיל את עצמו בכל דבר לחשוב, לפי ערכו, דבר והיפוכו, חלק גדול מהשאלות שלו יעלמו מיד! ובאופן המעשי - הוא צריך לראות איפה מתגלה הצד האחד של הדבר, ואיפה מתגלה הצד ההפוך שבדבר, ואז, או שלפי מדרגתו הוא יגיע לאמונה שבשורשם, ב' הצדדים הם אחד, או שהוא יגיע גם להשכלה שבשורשם הם אחד, אבל זוהי תפיסת הנפש של האדם בכל דבר.

וגם כשהאדם שואל, הדבר מותר או אסור? מהי התשובה - שהדבר גם מותר וגם אסור, ונכון שכשזה יהיה נוגע למעשה ממש, הוא ילמד משנה ברורה ויעשה מה שכתוב שם, אבל התפיסה הנפשית שצריכה להיות בכל דבר היא - דבר והיפוכו.

וזה גאולת הנפש, כשהיא מגיעה למקום שהיא תופסת כל דבר כדבר והיפוכו, וכשהאדם מגיע לתפוס כל דבר כדבר והיפוכו זה שורש התפיסה שלו בנפש וזה שורש התפיסה שלו בתורה.

וכמוכן, יש את הקושי שאדם שנמצא במוחין דקטנות שומע כזאת הגדרה, הוא נהיה רק מבולבל כשבכל דבר הוא חושב על היפוכו, לכן ההדגשה היא שאחר שיש את ההשכלה של הדבר, זה צריך להיות תפיסה בנפש.

וזה נכון הן ביחס לשורשים של 'הויה' ו'תנועה' שהם שתי התפיסות העמוקות בנפש והן ביחס ל'אני' ו'אין', וכך הוא בכל שתי תפיסות הפוכות.

ומשתדלים לבאר את זה כיון שזה עומק שורש כל התפיסות, - אם רוצים להבין את ה'עץ חיים' יש כמה קשיים, יש קושי שהוא ספר שלא נבנה כסדר, ויש עוד קושי שלפעמים יש פרטים שחסרים, אבל הבעיה השלישית היא שמי שאין לו תפיסה לתפוס דבר והיפוכו, כסדר הוא פוגש שפעם אחת הרב כותב כך, ופעם אחרת הוא כותב הפוך, - אז התשובה החיצונית היא - "הכא במאי עסקינן", שמעמידים ב'אוקימתא', אבל התפיסה העמוקה היא להבין שבכל דבר ישנה הבחנה כזאת וישנה הבחנה כזאת.

ומשתדלים לכל אורך השיעורים שבעץ חיים לחדד את הדבר שכל מציאות של סתירה [אם זה לא באופן שבאמת זה ברור מעצמו שאין דמיון בין מקרה למקרה], כשבהבנה עמוקה יש דמיון בין הדברים, התשובה שצריכה להיות היא - ששתי ההבחנות נכונות, ולראות מה השורשים לתפיסה הזו ומה השורשים לתפיסה הזו, ואז לראות, איפה נגלה התפיסה הזו ואיפה נגלה התפיסה הזו.

זה תפיסת כל מהלכי החכמה ומהלכי העבודה.